

רועה צאן ערבי בלבוש מסורתי במטע זיתים באזור שכם, 1912

עץ הזית (ממשפחת הזיתיים) נפוץ בכל המזרח התיכון וכולל כ-20 מינים. בארץ צומח רק המין הנקרא "זית אירופי", הנפוץ בשפלה ובהר בשטחים סלעיים, אך מצוי גם במישור החוף ובמדבר. העץ, שתורבת כבר באלף הרביעי לפני הספירה, היה מרכיב יסודי בכלכלת הארץ. הוא נזכר בספר דברים כאחד משבעת המינים שבהם התברכה ארץ ישראל, מופיע רבות במקורות היהודיים וגלעניים שלו נמצאים מעת לעת בחפירות ארכיאולוגיות. הזית משמש הן למאכל והן להכנת שמן, וגודל הפרי ואחוז השמן שבו הם שקובעים את ייעודו. העץ מתחיל להניב פירות לאחר שש שנים ומגיע לתנובת שיא לאחר שנים רבות. הוא ידוע בסירוגיות - שנה עתירת פרי ושנה דלת פרי לסירוגין. העץ משמש גם לתעשיית הנגרות וחפצי החן בזכות עורקי הצבע שבו וקלות עיצובו במכשירים חדים. במשק הערבי המסורתי נעשה המסיק, שדורש כוח אדם רב, בנקיפה (שיטת מסיק ידנית באמצעות חביטה במקלות על הענפים). אולי בשל כך, בתקופת היישוב שלפני קום המדינה לא היה גידול הזית ענף חקלאי מרכזי, חוץ מבכמה מושבות ותיקות. בעשורים האחרונים, עם התפתחות שיטות מסיק מכניות, ניטעו מחדש מטעי זיתים בכל רחבי הארץ.

צלם: ליאו קאהן

אוסף ב' סחין, באדיבות ארכיון התמונות של יד יצחק בן-צבי

ארכיון התמונות של יד יצחק בן-צבי עוסק בהצלה ובתיעוד של אוספים המצויים ברשות אנשים פרטיים ומוסדות ציבור ברחבי הארץ. הוא מתמקד בתולדות ארץ ישראל וירושלים וקהילות ישראל במזרח www.israelalbum.org.il, ybpic@ybz.org.il

